

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Škola:	Střední škola obchodní, České Budějovice, Husova 9
Projekt MŠMT ČR:	EU PENÍZE ŠKOLÁM
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.0536
Název projektu školy:	Výuka s ICT na SŠ obchodní České Budějovice
Šablona III/2:	Inovace a zkvalitnění výuky prostřednictvím ICT
Číslo šablony:	VY_32_INOVACE_CJL_602
Předmět:	Český jazyk a literatura
Tematický okruh:	Česká a světová literatura od počátků do 19. století
Autor, spoluautor:	Mgr. Petra Lefanová
Název DUMu:	Evropské baroko
Pořadové číslo DUMu:	02
Stručná anotace:	Prezentace seznamuje žáky s obecnou charakteristikou doby a evropskou barokní literaturou 16.–17. století.
Ročník:	1.
Obor vzdělání:	63-41-M/01 Ekonomika a podnikání, 65-42-M/02 Cestovní ruch, 66-41-L/01 Obchodník
Metodický pokyn:	Prezentace slouží jako doplněk pro výklad učitele. Závěrečné otázky lze použít jako test.
Výsledky vzdělávání:	Žák formuluje hlavní znaky evropské barokní literatury a orientuje se v základních dílech evropského baroka.
Vytvořeno dne:	3. 4. 2013
Pokud není uvedeno jinak, uvedený materiál je z vlastních zdrojů autora.	

Evropské baroko

od poloviny **16.** století do poloviny **18.** století

Evropské baroko

- umělecký směr – barokní rysy najdeme ve výtvarném umění, v hudbě, v sochařství, v literatuře
- vznik byl podmíněn politickou situací
- snaha katolické církve o pevné postavení ve společnosti
- obnovena inkvizice
- založen jezuitský řád – r. 1540, Ignác z Loyoly
- obnovení kultu svatých
- zakládání poutních míst

Evropské baroko – znaky

- snaha ohromit, působit na smysly
- touha po poznání boha, upnutí se k němu
- převládá citová složka nad rozumovou
- velkou roli hrají ostré kontrasty – při popisu bolesti, utrpení autoři často používají alegorii (jinotaj), častá je hyperbola (nadsázka)
- obnovují se středověké žánry:
 - legenda, duchovní píseň, traktát, epos

Itálie

Torquato Tasso 1544–1595

- pocházel z dobře situované rodiny vysokého úředníka
- v mládí hodně cestoval po Itálii
- psychické poruchy měly za následek hospitalizaci v klášteře

Torquato Tasso

- **Osvobozený Jeruzalém**
 - duchovní epos
 - skladba s motivem 1. křižácké výpravy
 - poutavý popis situace v Palestině
 - průběhy bitev, slavná vítězství
 - milostné vztahy hlavního hrdiny
 - četné překlady – např. J. E. Purkyně, Jar. Vrchlický

Torquato Tasso

- k této ženě

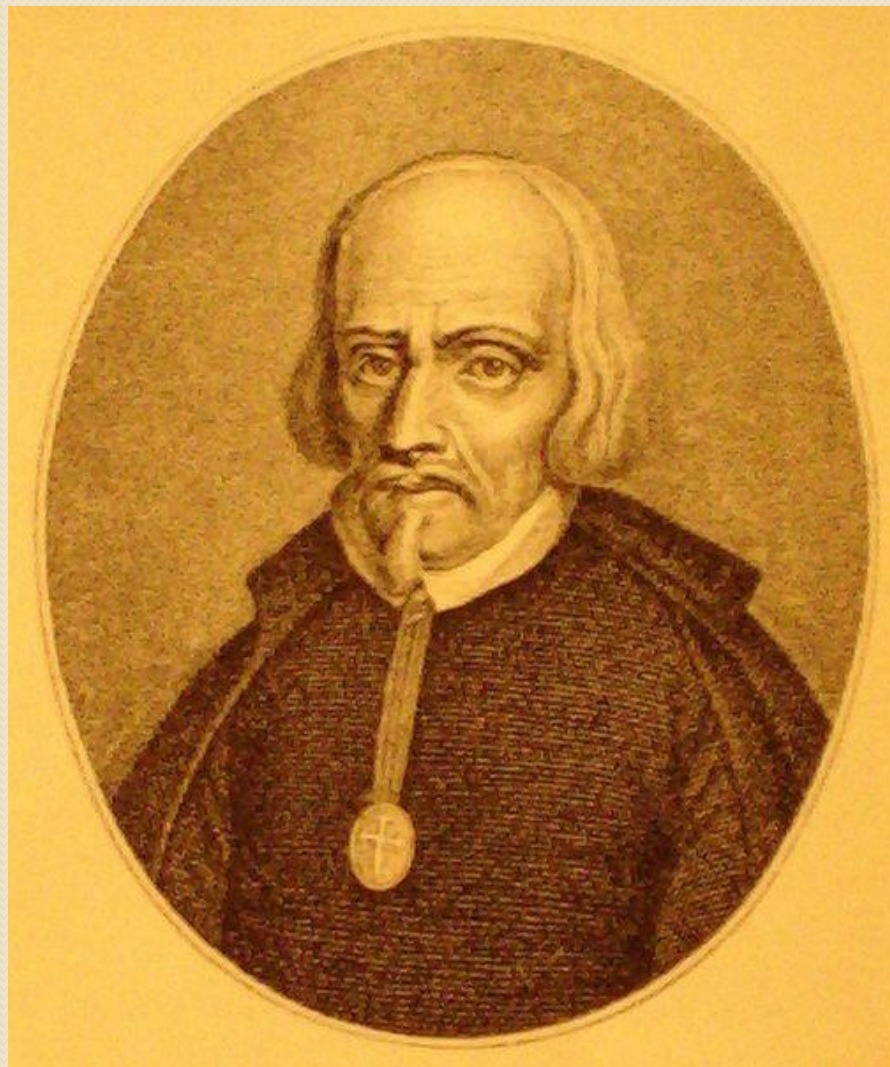
Leonoře d'Este choval
Tasso velkou citovou
náklonnost

Španělsko

Pedro Calderón de la Barca 1600–1681

- dramatik a básník
- společně s bratry byl zapleten do zločinu vraždy – vykoupen
- témata: královská moc, katolicismus, čest
- děj jeho dramát je přísně logicky strukturovaný
- děj se váže na jednu postavu, na její vnitřní konflikty – cit, vůle

Pedro Calderón de la Barca

- je považován za zakladatele španělského divadla
- orientuje se na náboženskou a filozofickou problematiku
- je autorem přibližně 200 her
- zachycuje rozpad dvořanstva a církevní aristokracie

Pedro Calderón de la Barca

- **Život je sen**
- barokní drama
- veršované filozofické drama o smyslu života a existenci člověka
- ústřední postava princ Segismundo, přemýšlí sám o sobě
- **Přečtěte si ukázkou**
- **K jakému závěru hrdina dochází?**

- *Všichni sní, sním i já sám,
že v žaláři přebývám.
Sním, že je to nyní těžší,
sním, že jsem byl
svobodnější.
Co je život?- Prelud,
klam.
Co je život?- Potřeštění,
smyšlenka, stín, to, co
není.
Vše velké je malé jen.
Dnes už vím: život je sen
a také sny jsou jen snění.*

Anglie

John Milton 1608–1674

- narodil se v Londýně
- připravoval se na kariéru anglikánského duchovního
- na venkovském sídle svého otce studoval teologii, historii, politiku, literaturu, přírodní vědy
- ve své době považován za nejvzdělanějšího básníka
- poté se plaví do Francie a Itálie

Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-03-18]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:John_Milton_-_Project_Gutenberg_eText_13619.jpg

John Milton

- zabývá se etickou stránkou rozvodu
- prosazuje možnost manželského rozvodu
- třikrát ženatý (první dvě zemřely při porodních komplikacích)
- 5 dětí (2 děti zemřely ještě velmi malé)
- kvůli pracovnímu vytížení oslepl
- svůj známý epos pouze diktoval – pamatoval si dlouhé pasáže svých básní

John Milton

- **Ztracený ráj**

- duchovní epos
- rozsáhlá epická báseň vyprávějící o biblických tématech
- hlavní postavou je satan, padlý anděl
- dílo obsahuje 12 knih – vzpoura andělů, stvoření světa, první hřích, vyhnání z ráje
- myšlenka svobody a lidské vůle
- náboženská tematika je alegorií na anglickou revoluci
- možná je cesta zpět do ztraceného ráje
- významný překlad: Josef Jungmann – neologismy

Německo

Hans Jakob Christoffel von Grimmelshausen

- 1622–1676
- byl svědkem vyvraždění rodiny, sám odvečen žoldáky – účastník třicetileté války
- neměl vzdělání, přesto se stal vojenským písařem
- ze služeb se vyplatil
- konvertoval ke katolicismu
- majitel hostince a rychtář

Wikipedia: the free encyclopedia [online]. San Francisco (CA): Wikimedia Foundation, 2001- [cit. 2013-03-18]. Dostupné z: http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Hans_Jakob_Christoffel_von_Grimmelshausen.jpeg

Hans Jakob Christoffel von Grimmelshausen

- je autorem tzv. simpliciád – pikareskní romány a novely
- zobrazoval život prostého lidu a hrůzy třicetileté války
- rámeček tvoří alegorie člověka na jeho pozemské pouti

Dobrodružný Simplicius Simplicissimus

„Prostáček Nejprostší“ – hlavní hrdina – chudý, nevzdělaný, protlouká se světem

- útěchu nalézá jako poustevník na pustém ostrově

Otázky

1. Kdo přeložil do češtiny významný Miltonův epos Ztracený ráj?
2. Který autor je považován za zakladatele španělského divadla?
3. Vysvětlete pojmy: alegorie, hyperbola, neologismus
4. Víte, jaký je hlavní téma v dramatu Život je sen. Kdo je jeho autorem?
5. Charakterizujte dobu baroka.

Zdroj

- *Literatura pro 1. ročník středních škol*. první vyd. Brno: Didaktis, 2008. ISBN 978-80-7358-115-2.
- PROKOP, Vladimír. *Dějiny literatury od starověku do počátku 19. století: pro výuku literatury na středních školách*. první vyd. Karlovy Vary: O. K.-Soft, 2008.
- Zdroje obrázků citovány přímo v textu